

LUOMU LIITTO.

Toimintakertomus 2024 –
Luomuliitto ry

Toimintakertomus 2024 – Luomuliitto ry	1
JOHDANTO	3
LUOMULIITTO JÄRJESTÖNÄ	4
Hallitus	4
Työryhmät	4
Henkilöstö	5
Yleiset kokoukset	5
Luomuyhdistykset ja jäsenet	5
Luomuliiton näkyvyys ja viestintä	6
TIETOA, TUKEA JA TOIMINTAA	9
Hankkeet	10
LUOMULEHTI	11

JOHDANTO

Luomuliitto on luomutuottajien valtakunnallinen yhteistyöjärjestö, alan edunvalvoja ja luomualkutuotannon asiantuntija. Luomuliiton päätavoite on luomutuottajien toimintaedellytysten säilyttäminen ja parantaminen tiedon välityksen avulla.

Missiomme on turvata tulevaisuus, parantamalla luomutuottajien toimintaedellytyksiä. **Luomutuotanto on tulevaisuuden ruoan tuotantotapa, jolla voidaan tuottaa ruokaa kestävästi yhteistyössä luonnon kanssa ja samalla parantaa kotimaisen ruuantuotannon huoltovarmuutta.**

Luomuliiton strategiset tavoitteet ovat:

- vaikuttaa yhtenäisenä kansalliseen ja luomuyhdistysten kautta alueelliseen luomuun liittyvään päätöksen tekoon
- ylläpitää ja parantaa edunvalvonnalla luomutuottajien toimintaedellytyksiä osallistuen lainsäädännön ja maatalous-/ruokapolitiikan valmisteluun.
- viedä eteenpäin kokonaisvaltaisesti kestävästä luomutuotantoa.
- edistää verkostoitumista tuottajien ja alalla olevien toimijoiden keskuudessa sekä välittää luotettavaa ja kiinnostavaa luomualaa koskevaa tietoa.

Tavoitteiden saavuttamiseksi toiminnan kaksi pääpainopistettä ovat:

- Edunvalvonta
- Viestintä

Luomuliitolla on jäseninä alueellisia luomuyhdistyksiä sekä suorajäsenenä tuottajajäseniä, yhteisöjäseniä, kuluttajajäseniä ja kannatusjäseniä. Jäseniä oli 1422, määrä väheni 138 jäsenellä vuoden 2024 aikana. Vuoden 2024 aikana Luomuliiton tulos oli – 4542,93 tappiolla.

Vuoden 2024 aikana on annettu 9 lausuntoa tai kannanottoa, on julkaistu kuusi 52-sivuista Luomulehteä ja asiantuntijat ovat vastanneet kentältä tulleisiin kysymyksiin. Tämän lisäksi avasi luomutilat ovensa Suomen luonnonpäivänä 31.8, maanantaina 23.9. vietettiin EU:n virallista luomupäivää, jota Luomuliiton toimesta vietettiin eduskunnan ruokalassa edellisen viikon torstaina 19.9 ja valtakunnalliset Luomupäivät järjestettiin Seinäjoella 5-6.11. Edunvalvonnan saralla suurin huoli oli tarkastusmaksujen muutokset ja niiden vaikutukset luomutuotantoon, käyttämättä jääväksi luomukorvauksiin korvamerkityt määrärahat sekä perinnebiotooppi alojen leikkaukset. Tämän lisäksi olivat tuotantoehdoista kotieläinten lisäravinteet ja GMO-lainsäädäntö ajankohtaisia teemoja. Toiminnan kehittämiskohteena oli jäsenten ja luomuyhdistyksien aktivointi.

Hallitus piti 11 kokousta, joista 9 oli verkossa ja 2 hybridikokousta.

Yhteistyötä on jatkettu eri sidosryhmien kanssa tapaamalla säännöllisesti.

LUOMULIITTO JÄRJESTÖNÄ

Hallitus

Luomuliittoa johtaa hallitus. Hallitus piti 11 kokousta, joista suurin osa järjestettiin verkkokokouksina. Kolme kokousta toteutettiin hybridimallilla tiimipäivien yhteydessä 13.-14.2 Kalajoella, lokakuussa KoneAgriassa sekä jouluteemainen joulukuussa.

Hallituksen työskentely oli sitoutunutta ja Luomuliiton toimintaa kehittävää.

Hallituksen jäsen	henkilökohtainen varajäsen
Janne Rauhansuu, pj., Länsi-Suomi	
Tiina Peltonen, vpj., Ekoviljelijät	Juha Hankamäki, Keski-Suomi
Jaana Nikkilä 2. vpj., Savo-Karjala	Jussi Mäntysalo, Ekoviljelijät
Eero Liikkanen, Länsi-Suomi	Antti Kulta, Länsi-Suomi
Lassi-Pekka Pöksyläinen, Savo-Karjala	Maija Merikanto, Luomuliiton suorajäsen
Rauno Heikkala, Pohjoinen	Ritva Pesonen, Pohjoinen
Jarmo Latvanen, Pirkanmaa	Steve Nyholm, Svenska Österbottens Ekologiska förening

Työryhmät

Vuonna 2024 Luomuliiton työryhmien kokoonpanot olivat:

- **Kotieläin-työryhmä:** Tiina Peltonen, Heli Ahonen, Pekka Välinen, Steve Nyholm, Juha Hankamäki, Samuli Leinonen, Hannu Kämäräinen, Anne Rintamäki, Jussi Mäntysalo, Lassi-Pekka Pöksyläinen. Asiantuntijat: Brita Suokas, Katarina Rehnström,
- **Kasvi-työryhmä:** Janne Rauhansuu (pj.), Auvo Heikkilä, Eero Liikkanen, Lassi-Pekka Pöksyläinen, Rauno Heikkala.
- **Puutarha-työryhmä:** Antti Vauhkonen (pj.), Hannele Sippu, Soile Prokkola, Kaijus Ahlberg, Petri Leinonen, Matti Kumpulainen, Kirsi Ali-Alha, Maija Merikanto. Asiantuntijat: Jaana Elo
- **Ammattikeittiö-työryhmä:** Jaana Elo (pj.), Janne Rauhansuu, Anu Arolaakso, Merja Jokiniemi
- **Luomukeruu-työryhmä:** Tiina Peltonen (pj.), Asiantuntijat: Jaana Elo, Brita Suokas
- **Lehtitiimi:** Janne Rauhansuu (päätoimittaja), toimituspäällikkö Noora Mantere, toiminnanjohtaja Susann Rännäri, mainosmyyjä Maritta Humala, taittaja Eveliina

Sillanpää sekä vapaaehtoisina Erkki Vihonen, Sinimaaria Kangas, Riitta Makkonen, Jukka Rajala ja Antti Luomala.

- Kansainvälistä edunvalvontaa tehdään mm. IFOAM-Suomi -ryhmän kautta. Luomuliittoa ryhmässä edustaa Susann Rännäri.

Henkilöstö

Susann Rännäri vastaa Luomuliiton operatiivisesta johtamisesta toiminnanjohtajana.

Luomulehden päätoimittajana toimi Janne Rauhansuu ja toimituspäällikkönä Noora Mantere. Noora Mantere vastasi myös Luomupäivien järjestelyistä sekä suurilta osin Luomuliiton muusta ulkoisesta viestinnästä.

Asiantuntijapalveluissa toimivat osa-aikaiset asiantuntijat ostopalvelusopimuksella: Jaana Elo ja Katarina Rehnström. Brita Suokas toimii asiantuntijana tuntisopimuksella.

Keväällä aloitti Kristiina Ojala harjoittelijana LuomuHiili hankkeessa. Saara Paavola aloitti vuoden alussa järjestösihteerinä ostopalveluna avustamaan hallinnollisissa tehtävissä.

Yleiset kokoukset

Kevätkokous pidettiin Mustialassa 9.4. kokouksen yhteydessä järjestettiin LuomuHiili-hankkeen kick-off -tilaisuus ja Luomuinstituutin luomututkimuksen strategia-työpaja. Kokoukseen osallistui 19 osallistujaa, 7 luomuyhdistystä oli edustettuina. Syyskokous järjestettiin 6.11. hybriditapahtumana Seinäjoella Luomupäivien yhteydessä. Kokoukseen osallistui 29 osallistujaa, 7 luomuyhdistystä oli edustettuina.

Luomuyhdistykset ja jäsenet

Luomuliitolla on sekä yhdistys- että suorajäseniä. Jäsenmäärä oli 1422. Lisäksi aktiivisia lehtitilauksia oli 279 (307, 2023) Jäsenmäärä väheni 138 jäsenellä. Jäsenistä tuottajajäseniä oli 1284 ja muita jäseniä 138

	Jäsenmäärä	Muutos vs. 2023
Ekoviljelijät	161	-22
Kainuu	45	-2
Keski-Pohjanmaa	47	-4
Keski-Suomi	46	-3
Länsi-Suomi	174	-6

Pirkanmaa	189	-12
Pohjoisen Luomu	111	-2
Päijänne	25	-25
Saimaa	98	-13
Satakunta	48	-4
Savo-Karjala	198	-25
Svenska Österbottens	126	-8
Luomuliiton suorajäsen	176	-12
YHTEENSÄ	1422	-138

Kokonaisjäsenmäärä putosi 9,7 %. Jäsenmäärän laskua saatiin paikattua aktiivisella, lähinnä Pohjoisen luomuun kohdistetulla, jäsenhankintakampanjalla. Uusia tuottajia liittyi 37 kappaletta, joista nuorille tuottajille tarjottiin jäsenyys ja Luomulehti ilmaiseksi. Jäsenmäärän isoon laskuun vaikutti myös Päijänteen luomun eroaminen Luomuliitosta

Paikallisyhdistyksien toimijoita tavattiin verkossa. Luomuyhdistyksien aktiivisuutta tuettiin mm. kertomalla heidän toiminnastaan Luomulehdessä, viestimällä ajankohtaisista asioista sähköpostilla ja verkkotapaamisissa. Jäsenrekisteri Sensen viestintätyökalun avulla luomuyhdistykset pystyvät lähettämään helposti ja kustannustehokkaasti kirjeitä sekä tekstiviestejä jäsenilleen. Useat yhdistykset ovat ottaneet viestintätyökalun vakituiseen käyttöön.

Luomuliiton näkyvyys ja viestintä

Luomuliiton verkkosivujen kävijäseuranta käynnistyi uudelleen GA4-työkalun asentamisen myötä kesällä 2024. Liiton verkkosivuilla oli yli 15 000 käyttäjää. Suosituimpia sivuja etusivun jälkeen olivat Luomupäivien tapahtumasivu sekä Bovaer-rehunlisää koskeva artikkeli. Verkkosivuilta haetaan luomusäädöksiin sekä viljelytekniikkaan liittyvää tietoa, esimerkkeinä viljelykiertovaatimukset, kyntösyvyys, luomusuunnitelma, avokesannointi ja oikea kylvöaika

Facebook oli vuonna 2024 Luomuliiton somekanavista eniten käytetty ja seurattu: seuraajamäärä ylitti 7000. Vuonna 2024 Luomuliitto tavoitti Facebookin avulla yli 55 000 ihmistä (vrt. 44 000 v. 2023). Tykättyintä sisältöä olivat päivitykset, jotka sekä herättivät tunteita että tarjosivat faktatietoa. Myös maksullista Facebook-mainontaa hyödynnettiin, mutta näkyvyyden kasvu oli peräisin orgaanisesta näkyvyydestä.

Luomuliiton Instagram-tiliä on hyödynnetty eniten Facebookiinkin jaettavien tarinoiden kautta. Luomuliitto tavoitti vuonna 2024 Instagramin avulla 6400 henkilöä (6900 v. 2023).

Kattavuutta lisää mm. se, että Facebookin kautta luodut mainokset näkyivät myös Instagramin puolella.

Luomuliitto ei ole enää viestinyt X:ssä (ent. Twitter).

Vuoden aikana käynnistettiin Luomuliiton sidosryhmille suunnattu uutiskirje, jota ehdittiin lähettää kaksi kappaletta. Analytiikan perusteella (sekä avausluvut että klikkaukset) uutiskirjeen sisältöihin ollaan tyytyväisiä.

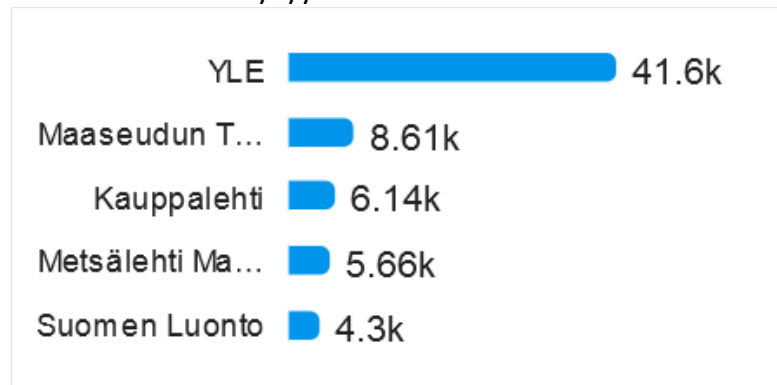
Luomuliiton tuottajakirje toimitettiin vuonna 2024 viisi kertaa kaikille tuottajajäsenille, joiden sähköpostiosoite löytyy jäsenrekisteristä, tämän lisäksi tiedotettiin erikseen luomutuottajien aamuporinoista, kevät- ja syyskokouksista.

Lisäksi Luomuliitto ylläpitää luomu.fi-sivustoa yhdessä Pro Luomun, Luomuinstituutin, ProAgrian ja EkoCentrian kanssa. Sivustolla on omat alisivunsa Suomen luonnon päivän sekä EU:n luomupäivän tapahtumille.

Luomuliitto teki vuonna 2024 mediaviestintää edellistä vuotta vähemmän. Vuonna 2024 Luomuliitto lähestyi mediaa 5 tiedotteella:

- Luomutilojen hiilensidontapotentiaali esille EU:n laajuisessa hankkeessa
- Kuorttisen luomukanalalle Vuoden Luomuyritys -palkinto
- Luomukonkaritunnustukset Ähtäriin ja Kruunupyöhyn
- Bertel Riska från Kronoby prisas för sitt arbete inom ekologisk odling i Österbotten
- Luomuliiton syyskokous ehdottaa luomutarkastusmaksujen poistamista

Luomuliitto sai näkyvyyttä eri medioissa seuraavasti.

Lisänäkyvyyttä saatiin EU:n luomukilpailumenestyksen kautta. Luomuliitto ilmoitti Vuoden 2023 luomuyrityksen Pelto Mattinen Oy:n viljelijän Tommi Hasun paras miespuolinen luomuviljelijä -sarjaan. Kolmen parhaan joukkoon pääsystä Hasua haastateltiin mm. Ylelle. Etelä-Savo voitti kilpailun Paras luomualue -sarjan. Tulokset julkistettiin 23.9.2024 EU:n luomupäivänä.

Meltwaterin mediaseuranta- ja tiedotetyökaluja hyödynnettiin tiedotteiden jakelun lisäksi myös alan seuraamiseen mediassa. Mediaseuranta on vuoden aikana tuottanut jakoja sosiaaliseen mediaan sekä juttuideoita Luomulehteen. Tiedotetyökalun avulla on voitu myös seurata, ketkä toimittajat ja vaikuttajat lukevat Luomuliiton tiedotteita.

EDUNVALVONTA JA LUOMUALAN VERKOSTOT

Edunvalvonnan alueella tehtiin pääasiassa töitä Ruokaviraston luomutoimijoilta laskuttamien tarkastusmaksujen hinnaston ja perinnebiotooppien hoitoon tarkoitetun tukimuodon Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskevan ympäristösopimuksen kanssa.

Luomuliitto osallistui vuoden aikana usean muun luomualaa edistävän järjestön kanssa useisiin tarkastusmaksujen suuruutta ja määrätymisperusteita sekä luomuvalvonnan organisointia käsittelevään palaveriin. Syksyn aikana koottiin yhteinen kannanotto, joka esiteltiin 3.12. kansliapäällikkö Pekka Pesoselle ja maa- ja metsätalousministeri Sari Essayahille sekä Ruokaviraston edustajille.

Nk. Moma-työryhmä kokoontui kevättalven 2024 aikana kuukausittain. Työskentelyn päätteeksi kokosimme yhteen asioita, joita voi käyttää apuna silloin, kun tuenhakija tekee oikaisupyyntöä ELY-keskukselleen Moma- päätökseensä kirjatusta alueiden hylkäyksistä. Ryhmän toiminta antoi jäsenilleen tukea myös hallinto-oikeudelle tehtävien valitusten laatimiseksi.

Alaa haastoi voimakkaasti inflaation tuomat hinnan nousut, kuluttajakäyttäytymisen muutos, luomumarkkinoiden supistuminen ja luomun saatavuuden heikkeneminen kaupan vahvan ennakkoinnin vuoksi. Markkinoita seurattiin ja markkinaedunvalvonnan mahdollisuuksista keskusteltiin, vuoden lopussa lähti luomukauran vienti vetämään, joka toi pientä valonpilkahdusta alalle. Vuoden 2023 alusta alkanut uuden CAP-kauden toteutus, vaikutti edelleen vahvasti alaan.

Liitto oli jäsenenä seuraavissa järjestöissä: Pro Luomu ry, Maatalouden erityisyhdistysten liitto, ProAgria Keskusten Liitto, Palta ry, Suomen luomumatkailuyhdistys ECEAT, IFOAM International ja IFOAM Organics Europe. Lisäksi Luomulehti on Aikakausimedian jäsen.

Osallistuimme jo perinteeksi muodostuneeseen, elokuussa järjestettävään luomukeskusteluun luomuruokapöydän ääressä maa- ja metsätalousministerin Sari Essayahn ja luomualan kanssa. Keskustelussa nostettiin erityisesti esille hallinnon ristiriitaiset toimet CAP:n tavoitteiden ja luomukorvausehtojen välillä.

23.9. vietettiin EU:n luomupäivää. Luomuliiton toimesta sitä juhlittiin myös eduskunnassa, torstaina 19.9, kansanedustaja Juha Mäenpään (PS) isännöimän. Pikku Parlamentin lounastarjonta oli erityisen luomupainotteista ja Luomuliiton puheenjohtaja Janne Rauhansuu ja toiminnanjohtaja Susann Rännäri olivat paikalla vastaamassa aiheeseen liittyviin kysymyksiin.

Lausunnot ja kannanotot

Luomuliitto antoi vuoden 2024 aikana 9 lausuntoa tai kannanottoa.

- Lisä- ja apuaineet luomutuotteissa
- Nauta-asetuksen kokonaisuudistus
- Luomutarkastusmaksut
- Valtion talousarvio 2025
- Ruokaketjun kehittäminen
- Syyskokouksen kannanotto tarkastusmaksuista

- Ruokaviraston maksulliset suoritteet 2025
- CAP:n seurantakomitealle muutosehdotuksia vuodelle 2025
- Luomuvalvonnan järjestäminen, yhdessä usean luomualaa edistävän järjestön kanssa

Luomuliiton edustajat, yhteyshenkilöt ja osallistajat työryhmissä:

MMM:n luomualajaosto: Jaana Elo ja Susann Rännäri

MMM:n Elintarvikkeiden lainsäädännön ja valvonnan jaosto, ELV. Edustajana Jaana Elo (Susann Rännäri varajäsen)

ELV-eläinlääkkeet, lääkejäämät ja mikrobiresistenssiasiantuntijaryhmä: Katarina Rehnström

ELV:n uuselintarvikkeet ja elintarvikeparanteet asiantuntijaryhmä: Jaana Elo.

Kasvinsuojeluaineiden kestävä käytön kansallinen ohjausryhmä (NAP): Susann Rännäri

Vilja-alan yhteistyöryhmä (VYR) luomuryhmä: Auvo Heikkilä ja Susann Rännäri

ECEAT luomumatkailuyhdistyksen hallituksen jäsen: Susann Rännäri

Luomu.fi-sivuston toimituskunta: Noora Mantere

IFOAM-EU:n toiminta

Neuvoston varajäsen: Susann Rännäri

Viljelijäryhmän jäsen: Susann Rännäri

Sääntöjä käsittelevä ryhmä: Susann Rännäri

Viestijäverkosto: Noora Mantere

Pro Luomu ry:n toiminta:

Hallituksen jäsen: Susann Rännäri

Arvoketjutyöryhmät:

Maito: Heli Ahonen, (Katarina Rehnström varajäsen)

Liha: Tiina Peltonen, (Katarina Rehnström varajäsen)

Kasvis: Jaana Elo

Luomuelintarvikkeet: Jaana Elo

TIETOA, TUKEA JA TOIMINTAA

Luomuliiton päätapahtuma on vuosittaiset, valtakunnalliset Luomupäivät. Vuonna 2024 Luomupäivät järjestettiin 5.-6.11 Seinäjoella. Tapahtuma toteutettiin yhteistyössä Luomuinstituutin, Pro-Agria Etelä-Pohjanmaan ja Ekoviljelijöiden kanssa. Paikan päällä oli yhteensä noin 160 osallistujaa. Palaute tapahtumasta oli kiitettävää.

Vuoden 2024 aikana oli Luomuliitolla myös oma osasto Farmari-messuilla, esittelypöytä Pohjoisen Luomupäivillä ja olimme mukana Ympäristötiedon vaihtopäivillä.

Vuonna 2024 Suomen luonnon päivää vietettiin 31.8. Päivään osallistui 27 luomutilaa ympäri Suomea, jotka avasivat ovensa yleisölle. Luomuliitto osallistui tapahtuman toteuttamiseen yhteistyössä MMM:n, Pro Luomun, muiden tuottajajärjestöjen ja luomutilojen kanssa.

Vuoden Luomutuote -kilpailussa ei tänä vuonna myönnetty palkintoja vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Sen sijaan palkintoraati päätti myöntää kunniainninnat Poikain parhaiden Kaino drinks Rhubarb & Rose -juomalle kuluttajatuotteiden sarjassa sekä Pohjolan hedelmän luomuomenasoseelle ammattikeittiötuotteiden sarjassa. Raati kiitteli yrittäjiä sitkeästä ja rohkeasta työstä tuotekehityksen eteen luomun kannalta haastavassa markkinatilanteessa. Raadin näkemyksen mukaan kilpailun vähäinen osallistujamäärä heijastaa luomun markkinatilannetta ja yritysten varovaisuutta.

Luomuliitto myönsi Kuorttisen luomukanalalle Vuoden Luomuyritys -palkinnon. Kuorttisen tilalla on kasvatettu kanoja pian sadan vuoden ajan, ja luomutuotantoon siirryttiin 1996. Vuodesta 2008 tilalla on ollut omissa käsissään koko tuotantoketju rehuviljasta poikastuotantoon, pakkaamoon, myyntiin ja markkinointiin.

Luomuliitto myönsi luomukonkarin arvonimen Bertel Riskalle Kruunupyyhyn, Ulla-Maija Leskiselle Ähtäriin sekä Biodynaamiselle yhdistykselle tunnustuksena edelläkävijyydestä sekä vuosikymmenten työstä luomualan eteen. Luomukonkarit ovat alansa tunnettuja asiantuntijoita ja työskennelleet pitkään luomuviljelyn ja/tai luomun kehittämisen parissa. Arvonimen saajat julkistettiin Seinäjoen Luomupäivillä 5.11.

Kevätkokouksessa palkitsi Luomuliitto toiminnanjohtaja Susann Rännärin Luomunyrkki kunniainninnalla päämäärätietoisesta työstään luomualan hyväksi.

Leppäkerttu-merkki on Luomuliiton omistama ja hallinnoima tarkastusmerkki.

Luomuliiton asiantuntijapalvelu toimi kymmenettä vuotta ja tarjosi mm. maksutonta puhelin- ja sähköpostineuvontaa. Asiantuntijoina toimivat Jaana Elo (elintarvike ja keruu), Katarina Rehnström (kotieläin) ja Brita Suokas (luomuasiantuntija). Erkki Vihonen täydensi asiantuntija tiimiä LuomuHiili-hankkeen toimilla. Yleisten kysymyksien vastauksia julkaistiin jokaisessa Luomulehdessä ja kotisivuilla. Asiantuntijat ovat vastaanottaneet viikoittain kysymyksiä sekä puhelimitse että s-postilla. Osa kysymyksistä käsiteltiin ryhmässä kysymyksen haasteellisuuden vuoksi.

Kaikki julkaistut Asiantuntija vastaa -artikkelit löytyvät Luomuliiton kotisivuilta.

Keväällä 2024 aloitettiin uusi tapa viestiä ja keskustella luomutoimijoiden kanssa ajankohtaisista asioista. Kuukausien ensimmäisenä torstaiaamuina pidetyt tunnin "Aamuporinat" käsitelivät mm. Luomukeruuta ja tiedonsaanti kanavia, erilaisia hankkeiden rahoitusmahdollisuuksia ja maankasvikuntoon liittyviä asioita. Tilaisuuksille oli selkeästi ollut kysyntää ja osallistujia oli keskimäärin 20 henkilöä. Tilaisuudet toteutettiin virtuaalisesti Teamsin välityksellä ja sisältöjen tuottamisesta vastasivat Luomuliiton asiantuntijat sekä eri teemoihin pyydyt kutsuvieraat.

Hankkeet

Hankkeet ovat yksi tapa kehittää luomutoimijoiden ammattitaitoa. Vuoden 2024 aikana Luomuliitto toimi hallinnoijana kahdessa hankkeessa, jotka hyödynsivät maataloustuotteiden

jalostusyrietyksille tarkoitettua kehittämistukea. Molempien hankkeiden tavoitteena on nostaa luomutilan alkutuotannon tuotteiden jalostusarvoa ja tuottaa uusia luomuelintarvikkeita sekä kuluttaja- että ammattikeittiömarkkinoille ja vientiin. Luomuliiton asiantuntija Jaana Elo toimi hankkeiden yhteyshenkilönä. Hankkeiden toimenpiteet jatkuvat vuodelle 2025.

LuomuHiili (engl. Organic ClimateNET) on nelivuotinen Horisontti-hanke, jossa kahteentoista EU-maahan luodaan 250 ilmastoystävälliseen viljelyyn keskittyvän luomutilan verkosto. Tiloilla testataan ja tuotetaan tietoa viljelymenetelmistä, joiden avulla voidaan sekä hillitä ilmastonmuutosta että sopeutua sen seurauksiin. LuomuHiili-hankkeessa on kaksi pienryhmää, joissa kehitetään ilmastoviisasta luomuviljelyä asiantuntijan johdolla. Kasvintuotannon pienryhmä toimii Varsinais-Suomessa ja kotieläintuotannon ryhmä Etelä-Pohjanmaalla. Pienryhmien vetäjänä toimii kasvintuotannon asiantuntija Erkki Vihonen.

Organic Advice Network, on niin ikään nelivuotinen Horisontti-hanke, jossa Luomuliitto on yhteistyökumppanina ostopalvelumallilla. Tässä hankkeessa kehitetään luomutuotannon asiantuntijuutta EU:ssa.

LUOMULEHTI

Luomuliitto julkaisee Luomulehteä, joka on ainoa luonnonmukaisen tuotannon ammattilehti Suomessa. Lehti ilmestyy kuusi kertaa vuodessa. Luomulehti on Luomuliiton keskeinen viestinnän väline. Luomulehti sisältyy tuottajajäsenyyteen, mutta sen voi tilata myös erikseen. Luomulehteä lukevat tuottajien lisäksi Luomuliiton tärkeimmät sidosryhmät, ja se on luettavissa useissa kirjastoissa.

52-sivuiseen lehteen sisältyy niin tuottajatarinoita, tutkimustuloksia kuin neuvonnallisia artikkeleita. Luomuliiton asiantuntijat vastaavat alaa koskeviin kysymyksiin omalla palstallaan. Myös luomualan edunvalvontaa seurataan omalla palstallaan. Jokaisessa numerossa julkaistaan myös yksi ruotsinkielinen artikkeli. Lehden sisällöissä huomioidaan eri tuotantosuunnat sekä elintarvikkeiden jalostus ja luomutuotteita käyttävät ammattikeittiöt. Luomulehden tavoite on olla "askeleen edellä" ja tuoda lukijoilleen tuulahduksia tulevasta – myös ulkomailta – sekä käsitellä välillä kriittisestikin alaa puhututtavia aiheita. Luomulehden artikkeleita julkaistaan myös Luomuliiton verkkosivuilla ja jaetaan sosiaalisen median kanaviin.

Luomulehden tilaajamäärä laski edellisvuoteen verrattuna. Jäsenlehtien määrä oli vuodenvaihteessa 1514 kpl. Pelkkiä lehden tilaajia oli 279 (307, 2023). Tilauksien lisäksi Luomulehteä jaettiin strategisille yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille.

Tilaustuotot 67 733,84 € (68 064,55 €) laskivat, mutta mainostuotot 30 913,55 € (28 166,00 €) nousivat jonkun verran edelliseen vuoteen verrattuna. Kustannuspuolella onnistuttiin supistamaan kustannuksia -106 759,88 € (-116 395,54).

Lehtitiimiin kuuluivat päätoimittaja Janne Rauhansuu, toimitussihteeri Noora Mantere, toiminnanjohtaja Susann Rännäri, mainosmyyjä Maritta Humala, taittaja Eveliina Sillanpää sekä vapaaehtoisina Erkki Vihonen, Sinimaaria Kangas, Riitta Makkonen ja Antti Luomala. Lehtitiimi auttaa mm. oikoluvussa ja ideoinnissa.

Luomulehden kirjoittajakunta on laaja. Esimerkiksi Luonnonvarakeskuksen tutkijoilta, Pro Luomulta ja hankkeilta saadaan artikkeleita.